

ע"פ 8622/21 - שחר הולר נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 8622/21

לפני: כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט ע' גרוסקופף
כבוד השופטת ג' כנפי-שטייניץ

המערער: שחר הולר

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-
לודב-ת"פ 54630-09-20 מיום 17.11.2021 שניתן
על ידי השופט חגי טרסי

תאריך הישיבה: כ"ה בניסן התשפ"ב (26.04.2022)

בשם המערער: עו"ד משה יוחאי

בשם המשיבה: עו"ד מסעד מסעד

בשם שירות המבחן למבוגרים: גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט י' אלרון:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופט ח' טרסי) ב-ת"פ 54630-09-20 מיום

17.11.2021, בגדרו נגזר על המערער עונש של 15 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נלווית, וזאת בגין הרשעתו בעבירת הצתה בצוותא. הערעור נסוב על חומרת העונש.

תמצית כתב האישום המתוקן

2. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, ביום 4.9.2020 חברו יחדיו המערער ואדם נוסף (להלן: אחר) לשם הצתת אופנועו של נפגע העבירה, אשר חנה אותה העת בחניון תת קרקעי בבניין בראשון לציון. המערער הסיע ברכבו את האחר לעיר ראשון לציון, כשהם מצוידים בבקבוק ובו חומר דליק, והאחר חובש קסדה מלאה על ראשו.

בשעה 22:53, בהגיעם בסמוך לבניין, עצר המערער את הרכב. והאחר ירד מהרכב כשהוא עוטה כפפות על ידיו, חובש קסדה המכסה את פניו וראשו, ואוחז בידו בקבוק המכיל חומר דליק. או אז, נכנס האחר אל חניון הבניין, ניגש אל האופנוע - והציתו. מששב לרכב המערער, נסעו יחדיו מהמקום. כתוצאה ממעשיהם, אש אחזה באופנוע וגרמה לשריפתו.

3. בגין מעשים אלו יוחסה למערער עבירה של הצתה בצוותא לפי סעיף 448(א) רישא ביחד עם סעיף 29(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק).

גזר הדין

4. המערער הורשע בעובדות כתב האישום המתוקן במסגרת הסדר טיעון, בו הוסכם כי לעניין העונש יופנה המערער לקבלת תסקיר מטעם שירות המבחן, ההגנה תהא חופשיה בטיעוניה ואילו המשיבה תעתור לעונש של 18 חודשי מאסר בפועל, כעונש ראוי, לצד ענישה נלווית.

5. בגזר דינו, בית המשפט המחוזי עמד על החומרה הרבה שבעבירת ההצתה, על הסכנה הגדולה הטמונה בה והערכים החברתיים עליהם היא מגנה, וקבע כי עוצמת הפגיעה בערכים המוגנים היא בינונית.

הובהר, כי למערער מיוחסת הצתת אופנוע בלבד - דהיינו פגיעה ברכוש גרידא, אולם הצתה בחניון בניין מגורים, בשעת לילה מאוחרת, טומנת בחובה פוטנציאל פגיעה משמעותי לרכוש, לגוף ולנפש כאחד. עוד נזקפה לחובת המערער העובדה כי המעשים לא נעשו כלאחר יד, אלא לאחר שהמערער והאחר חברו יחדיו לצורך הצתת האופנוע, הביאו עימם מראש בקבוק עם חומר דליק, והאחר אף חבש קסדה על ראשו ועטה כפפות על ידיו. מנגד, צוין כי אף שהמערער אחראי יחד עם האחר למעשה ההצתה כמבצעים בצוותא, חלקו במעשה קטן במידת מה מאחר שלא ביצע בפועל את ההצתה.

לאור נתונים אלו, ובהתחשב במדיניות הענישה הנוהגת, קבע בית המשפט המחוזי כי מתחם העונש ההולם

בעניינו נע בין 15 ל-35 חודשי מאסר בפועל, לצד ענישה נלווית.

בקביעת עונשו של המערער בגדרי המתחם, בית המשפט המחוזי שקל את הודאתו, האופן בו לקח אחריות על מעשיו והחיסכון בזמן שיפוטי כתוצאה מכך; גילו הצעיר ועברו הנקי; וכן את נסיבותיו האישיות והמשפחתיות "שאינן פשוטות כלל ועיקר". בנוסף, בית המשפט נתן דעתו לנתוני השיקום והטיפול כפי שפורטו בתסקירי שירות המבחן, מהם עולה, בין היתר, כי המערער נוטל חלק בפגישות טיפוליות פרטניות, החל בתהליך של נטילת אחריות, ואף הוערך כי אינו מאופיין בדפוסי חשיבה והתנהגות עבריינים; ועם זאת, כי הוא מצוי בשלב טיפולי ראשוני בלבד ושירות המבחן לא שלל את הסיכון בהמשך התנהלות שולית מצדו.

6. משכך, בית המשפט המחוזי השית על המערער עונש של 15 חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו; 9 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירת הצתה או עבירת אלימות מסוג פשע, למשך 3 שנים מיום שחרורו; ופיצוי לנפגע העבירה בסכום של 5,000 ש"ח.

תמצית טענות הצדדים

7. לטענת המערער, יש לקבוע כי ירצה את עונשו בדרך של עבודות שירות, חלף עונש מאסר בפועל מאחורי סורג ובריוח. לשיטתו, העונש שנגזר עליו מבטא משקל רב לשיקולי גמול והרתעה, בעוד היה להעדיף בעניינו שיקולי שיקום. מוסיף המערער וטוען כי אף לא היה מקום לקבוע מתחם עונש הולם בעניינו, משהוסכם על טווח ענישה בהסדר הטיעון, ומכל מקום, מדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים מתונה מזו שקבע בית המשפט המחוזי.

כן נטען, ביחס לנסיבות ביצוע העבירה, כי המערער לא יזם את המעשה, לא הגה את תכנית הפעולה ולא נטל חלק פעיל בהצתה עצמה - אלא רק נהג ברכב, וכי הודה במעשים, והביע חרטה כנה ואמתית. בבחינת נסיבותיו האישיות של המערער, המערער הדגיש את גילו הצעיר, עברו ה"נקי", אורח החיים הנורמטיבי שניהל עובר לביצוע העבירה, וכן כי ביצועה הסב לו ולמשפחתו נזק כלכלי ונפשי. כמו כן, הפנה לכך ששירות המבחן התרשם כי ההליך המשפטי הרתיע כנדרש, רמת הסיכון להתנהלות אלימה מצדו - נמוכה, והוא בעל שאיפות נורמטיביות לעתיד.

8. מנגד, לטענת המשיבה העונש שהושת על המערער ראוי - ואף מקל עמו. הובהר, כי העונש סביר ואינו סוטה ממתחם הענישה ומצוי בטווח הענישה שהוסכם בין הצדדים, וכן כי בית המשפט המחוזי התייחס למכלול השיקולים הרלוונטיים בקביעת עונשו של המערער. בכלל זה, מחד גיסא, נשקלו חומרת עבירת הצתה, פוטנציאל הסיכון שבה, והעובדה כי מדובר באירוע מתוכנן הכולל התארגנות מראש; ומאידך גיסא, חלקו של המערער בביצוע העבירה ביחס לאחר, ונסיבותיו האישיות והמשפחתיות כפי שעלו מתסקירי שירות המבחן. עוד צוין, כי לקיחת האחריות מצד המערער מוגבלת, שעה שלדעתה זהות האחר שביצע את ההצתה ידועה לו.

דיון והכרעה

9. דין הערער להידחות, וכך אציע לחברי וחברתי.

כלל ידוע הוא כי בית המשפט יטה שלא להתערב בעונש שהושת על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים שבהם ניכרת חריגה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים, או כאשר נפלה על פני הדברים טעות מהותית ובלטת בגזר הדין (ע"פ 8869/21 מדינת ישראל נ' קואסמה, פסקה 10 (13.3.2022); ע"פ 577/22 מדינת ישראל נ' אוחינה, פסקה 9 (6.3.2022)).

בהינתן אמות מידה אלו, ניכר שאין מקום לקבל את הערעור.

10. בית משפט זה עמד לא אחת על חומרתה של עבירת ההצתה הנובעת מפוטנציאל הנזק ההרסני הטמון בה לסביבה, לרכוש ולחיי אדם. אין לדעת כיצד תתפשט האש אשר "דרכה לילך ולהזיק", ובמי תאחז ותפגע בדרך הילוכה הלא צפוי. גם במקרים בהם התכוון המצית לפגיעה אחת, אין בידיו של המשלח אש לשלוט בהשתוללותה, ואף שראשיתה ידועה - אחריתה מי ישורנה (ע"פ 2939/19 חלפון נ' מדינת ישראל, פסקה 6 לחוות דעתו של חברי השופט ע' גרוסקופף (2.2.2020); ע"פ 3216/20 מאור נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (10.12.2020); ע"פ 559/22 מדינת ישראל נ' יחיא, פסקאות 16-18 (14.3.2022)).

בהתאם, מדיניות הענישה הנוהגת ביחס לעבירת ההצתה היא להשית עונש מאסר בפועל על מבצעה, בייחוד במקרה בו קדמה למעשה ההצתה התארגנות (ע"פ 8125/15 פרוקופנקו נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (19.4.2016)).

במקרה דנן, המערער והאחר פעלו יחדיו באישון לילה, תוך התארגנות מוקדמת, והציתו אש בחניון בניין מגורים באופן העלול לסכן חיי אדם. מעשים חמורים אלה דורשים ענישה הולמת.

11. זאת ועוד, וביחס לטענות המערער באשר לקביעת מתחם עונש הולם מקום בו הושג הסדר טיעון, הרי שבמקרה אחר ציינתי:

"בית משפט זה נדרש זה מכבר לפרשנות "מערכת היחסים" בין הוראות התיקון לבין קיומו של הסדר טיעון, וקבע כי קיומו של האחרון אינו מבטל את תחולת ההוראות שנקבעו במסגרת התיקון. היינו: אף אם יש הסכמה בין הצדדים לטווח ענישה, שהוא תוצאה של כוח מיקוח הצדדים, על בית המשפט לבחון את מתחם הענישה, המהווה קביעה נורמטיבית בדבר האיזון הראוי שנקבע על ידי המחוקק" (ע"פ 6197/20 מדינת ישראל נ' גולאני, פסקה 16 (28.11.2021), ההדגשות הוספו - י' א'; ראו גם: ע"פ 512/13 פלוני נ' מדינת ישראל (4.12.2013); ע"פ 1548/18 גיא נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (28.11.2018)).

לזאת אוסיף, כי ממילא, כפי שנקבע לא אחת, ערכאת הערעור בוחנת את התוצאה העונשית הסופית של גזר הדין, ואין בשגגה באופן יישום מנגנון הבניית שיקול הדעת כנדרש, כדי להצדיק התערבות (ע"פ 5407/21 דלאשי נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (15.2.2022)). זאת בבחינת למעלה מן הצורך, משאיני סבור כי נפלה שגגה כאמור.

12. אף את טענות המערער במישור שיקולי השיקום, איני מוצא לקבל. במסגרת מלאכת גזירת הדין לשיקולי שיקום קיים משקל, ולעיתים משקל נכבד - אך אלו אינם חזות הכול (ע"פ 2392/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 2

לחוות דעתי (12.8.2021)). המערער אמנם הביע חרטה על מעשיו, אך זו אינה מאיינת או מפחיתה במידה הנטענת, את הפגיעה המשמעותית בערכים המוגנים החוסים תחת עבירת ההצתה (ע"פ 6341/14 בן אישטי נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (8.7.2015)). הלכה למעשה, אף שירות המבחן לא בא בהמלצה טיפולית בעניין המערער, ומשכך לא מצא בית המשפט המחוזי לנכון לסטות לקולה ממתחם העונש ההולם.

13. כמו כן, חלקו של המערער במעשה ההצתה בפועל אכן היה קטן מחלקו של האחר, אולם בית המשפט המחוזי נתן דעתו היטב לנסיבה זו, לשאר נסיבות המקרה ולנסיבותיו האישיות והמשפחתיות של המערער, ואלו באו לידי ביטוי בגזירת עונשו של המערער ברף התחתון של מתחם הענישה. גם נימוק זה אפוא, אינו מצדיק הקלה בעונשו של המערער.

14. אשר על כן, בית המשפט המחוזי שקלל כראוי את מכלול נסיבות המקרה, נסיבותיו האישיות של המערער, חומרת העבירה ומדיניות הענישה הנוהגת. העונש שהושת על המערער אינו מופרז בהינתן חומרת מעשיו – ודומה שיש בו גם כדי להקל עמו.

15. סוף דבר, אני סבור כי יש לדחות את הערעור.

ש ו פ ט

השופט ע' גרוסקופף:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופטת ג' כנפי-שטייניץ:

אני מסכימה.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' אלרון.

המערער יתייצבלשאת בעונש המאסר בפועל שהוטל עליוביום 12.6.2022 עד השעה 10:00בימ"ר הדרים, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המערער לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתן היום, י"ד באייר התשפ"ב (15.5.2022).

שופט

שופט

שופט
